

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6144/2023
24.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Савић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 98/22 од 28.10.2022. године, у седници одржаној 24.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 98/22 од 28.10.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 98/22 од 28.10.2022. године у преиначујућем делу (став први изреке), **ОДБИЈА** жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Чачку Прр1 30/21 од 25.10.2021. године у ставу првом изреке и **ОДБИЈА** захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле, у преосталом делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 30/21 од 25.10.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужили на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету тог суда И 471/16 по решењу о извршењу И 471/16 од 21.04.2016. године исплати неисплаћене трошкове парничног поступка у износу од 168.200,00 динара и трошкове извршног поступка у износу од 13.782,00 динара, са законском затезном каматом почев од 19.04.2019. године као дана подношења тужбе до исплате, све на терет буџетских средстава Републике Србије у оквиру средстава која су намењена покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, од којих се изузимају расходи за запослене и текуће одржавање објеката и опреме. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле за исплату законске затезне камате на досуђене износе из става првог изреке пресуде и то на износ од 168.200,00 динара за период од 17.11.2008. године до 18.04.2019. године и на износ од 13.782,00 динара за период од 21.04.2016.

године до 18.04.2019. године. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Виши суд у Чачку је, пресудом Гжрр 98/22 од 28.10.2022. године, ставом I изреке, преиначио пресуду Основног суда у Чачку Прр1 30/21 од 25.10.2021. године у ставу првом изреке, тако што је одбио као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражено да се обавезе тужена да тужили на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету тог суда И 471/16 по решењу о извршењу од 21.04.2016. године исплати неисплаћене трошкове парничног поступка у износу од 168.200,00 динара и трошкове извршног поступка у износу од 13.782,00 динара, са законском затезном каматом почев од 19.04.2019. године до исплате, све на терет буџетских средстава Републике Србије у оквиру средстава која су намењена покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, од којих се изузимају расходи за запослене и текуће одржавање објеката и опреме. Ставом II изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и тужене и потврђена је пресуда Основног суда у Чачку Прр1 30/21 од 25.10.2021. године у ставу другом и трећем изреке. Ставом III изреке, обавезана је тужила да туженој на име трошкова жалбеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као посебној због потребе уједначавања судске праксе.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиле у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе и усклађивања праксе редовних судова са одлукама Европског суда за људска права и одлукама Уставног суда донетим у поступку по поднетим преставкама и уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима – предузећима са већинским друштвеним и државним капиталом, против који се води извршни поступак, у којем је утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Из тог разлога, на основу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 – други закон) одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужиле основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Основног суда у Чачку И 471/16 од 21.04.2016. године одређено је извршење ради наплате новчаног потраживања тужиле на основу правоснажне и извршне пресуде Општинског суда у Чачку П1 846/03 од 17.11.2008. године која је донета ради исплате потраживања тужиле из радног односа. Наведеним решењем обавезан је извршни дужник АД ББ ... и други да

извршном повериоцу плати на име трошкова парничног поступка (за трошкове парничног поступка досуђене наведеном пресудом и за исплату потраживања на име зараде тужила је поднела два посебна предлога) износ од 168.200,00 динара, као и трошкове извршног поступка у износу од 13.782,00 динара. Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 169/18 од 27.04.2018. године, утврђено је да је овде тужили као подносиоцу приговора повређено право на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 471/16 и наложено је поступајућем судији да предузме све мере, као би се извршни поступак окончао у најкраћем року, који не може бити дужи од 4 месеца. У релеватном периоду извршни дужник, послодавац тужиле, пословао је као друштво са већинским друштвеним капиталом. Тужила као извршни поверилац није наплатила своје потраживање.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, закључио да постоји одговорност тужене због дужине трајања извршног поступка, те да тужила трпи материјалну штету услед тога и то у висини износа садржаних у решењу о извршењу од 21.04.2016. године, који тужили није исплаћен, а припада јој и право на законску затезну камату на досуђене износе у смислу одредбе члана 277. Закона о облигационим односима, почев од дана подношења тужбе 19.04.2019. године до исплате, јер је тужена као дужник пала у доцњу тек кад је тужила као поверилац позвала тужену на испуњење обавезе. Истовремено, одбијен је захтев тужиле за исплату законске затезне камате на досуђене износе за период од 17.11.2008. године, односно 21.04.2016. године, до дана подношења тужбе.

Другостепени суд је, закључио да је тужбени захтев тужиле неоснован у целисти због чега је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и одбио тужбени захтев, а потврдио првостепену пресуду у одбијајућем делу. По становишту тог суда, тужила у овој парници није доказала да је искључиви разлог немогућности наплате њеног потраживања неадекватно поступање суда, односно да је предметна штета у узрочно – последичној вези са утврђеном повредом права на суђење у разумном року. Осим тога, штета чију исплату тужила захтева у конкретном случају због повреде права на суђење у разумном року, не може представљати износ потраживања тужиле као извршног повериоца према извршном дужнику у извршном поступку.

По налажењу Врховног суда, основани су наводи ревидента о погрешној примени материјалног права од стране другостепеног суда у преиначујућем делу.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу 3. те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Накнада материјалне штете, по правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не накнађује штету потпуно или

ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 185. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Републику Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним, односно државним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије, због неспровођења решења о извршењу којима је одређена наплата новчаног потраживања из радног односа предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право подносиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањених за евентуално наплаћене износе по том основу.

Стога је у конкретном случају тужена дужна да тужиљи плати износе досуђене извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 846/03 од 17.11.2008. године, на основу које пресуде је поднет предлог за извршење ради намирења досуђених парничних трошкова, као и трошкове извршења, одређене решењем о извршењу И 471/16 од 21.04.2016. године, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате. На тај начин тужиљи ће бити надокнађена материјална штете у складу са правилом из члана 185. Закона о облигационим односима и њено имовно стање биће доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђених новчаних износа у разумном року.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Међутим, ревизија тужиле није основана у делу којим се побија другостепена одлука у делу којим је потврђена првостепена пресуда о одбијању захтева за досуђивање законске затезне камате на досуђене трошкове парничног и извршног поступка за период до дана подношења тужбе. Ово стога што решењем о извршењу, законска затезна камата на досуђене трошкове парничног поступка и трошкове извршења није призната тужиљи, па досуђивање те камате не би водило успостављању ранијег стања које је било пре него што је штета настала у смислу одредбе члана 185. Закона о облигационим односима.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу трећем на основу члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић